

A FELSZOLGÁLÁSI DÍJ ÉS A FOGYASZTÓK VÉDELME AZ ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSÁNAK ELJÁRÁSA KAPCSÁN¹

HÁMORI ANTAL²

Összefoglalás

A tanulmány az alapvető jogok biztosának eljárása kapcsán a szerző korábbi írására való utalással komplex módon, a jogrendszer valamennyi érintett ágára kitérve, részletesen és kritikai elemzéssel, érveléssel bemutatja a felszolgálati díj állami szabályozását, annak jogdogmatikai, alkotmányossági problémáit, ellentmondásait, visszásságait, értelmezési kérdéseit, a 15%-os felsőhatár hatályon kívül helyezésére is kitérve a fogyasztóvédelem megtorpanásait. Ismertetésre kerül az alapvető jogok biztosának válasza és e válasz szükséges reflexiója. A szerző a tüzetes, fogyasztóvédelmi és diszkriminációs szempontból is megfogalmazott határozott véleményét a jogalkotók és a jogalkalmazók számára is hasznosítható módon, a végkövetkeztetéseit, a 'hiányérzetét' kilenc pontban hangsúlyozva teszi közzé.

Kulcsszavak

felszolgálati díj, fogyasztóvédelem, alapvető jogok biztosa, alkotmányjog, diszkrimináció

Summary

The article introduces the statutory regulation of service charges in relation to the procedure of the Commissioner for Fundamental Rights in a complex manner, by referring to all affected parts of the statutory system providing a detailed and critical analysis, reasoning, furthermore the article also refers to the statutory dogmatic, constitutional issues, controversies, maladministration and interpreting questions related to service charges, by also making reference to the halts in consumer protection – repealing the 15% upper limit. The article presents the answer of the Commissioner for Fundamental Rights and the necessary reflection to this answer. The author publishes his thorough and firm opinion, which takes into consideration consumer protection and discrimination aspects, in a usable manner for legislators and law enforcement bodies, and summarises the final conclusions, „missing items” compiled in nine points.

Keywords

service charges, consumers' protection, commissioner for fundamental rights, constitutional law, discrimination

---

¹ Kézirat lezárva: 2017. június 8.

² Egyetemi docens, Budapesti Gazdasági Egyetem; E-mail: Hamori.Antal@uni-bge.hu

Bevezetés

A felszolgálati díj állami szabályozása ma Magyarországon – fogyasztóvédelmi, munkavállalói, üzemeltetői szempontból is – nagyon aktuális, jelentős, komplex téma, különös tekintettel a jelenlegi regulációt is sértő, a tanulmányban említésre kerülő gyakorlatokra és a kötelező bevezetés kezdeményezésére, amely a média érdeklődését is felkeltette.³

A vendéglátó üzletek üzemeltetői a mai szabályozás szerint maguk döntenek el, hogy alkalmaznak-e vagy nem felszolgálati díjat; vagyis azon üzemeltetők, akik fel akarják számítani azt, e reguláció szerint megtehetik (akár minden, szabályozás szerinti üzemeltető), saját maguk által mérlegelve a különböző körülményeket (például a fogyasztókra, vendégekre, a munkavállalókra, a versenytársakra, a jövedelmezőségre gyakorolt hatásokat). Az állam által – a kötelezővé tétellel – ebbe beleszólni (túl a jelenlegi reguláció véleményem

---

³ Ld. például: a 2017. május 24-i Magyar Nemzet 1. és 5. oldalán megjelent, „Kihez kerülhet a kötelező éttermi szervízdíj?”, „Kihez kerülne a kötelező borraival? Csak akkor van értelme a szervízdíjnak, ha tényleg a dolgozók kapják, és nem a tulajdonosok teszik zsebre” című cikk; a 2017. május 22-i Magyar Nemzet 6. oldalán szereplő „Meggyszűnhet a borraival a szervízdíj miatt. A kötelező, 8–15 százalékos pluszköltség ötlete nem tetszik az étterembe járóknak” című írás szerint „a Magyar Szállodák és Éttermek Szövetsége (MSZÉSZ) kezdeményezi a magyarországi vendéglátó üzletekben a kötelező szervízdíj bevezetését, mértékére 8–15 százalékot javasolnak” /ld. még például Népszava 2017. május 17.: „Kötelező lesz a borraival”; Turizmus Online 2017. május 18.: „Kötelező szervízdíjat javasol a szállodaszövetség”; vö. a 2017. május 23-i Magyar Nemzet 9. oldalán olvasható „A kormány szívügye” című írás: „[...] a kötelező szervízdíjat kezdeményező Magyar Szállodák és Éttermek Szövetségére egyre nagyobb nyomás nehezedik a frissen felállt Magyar Turisztikai Ügynökség felől. [...]”; Magyar Nemzet 2017. június 7.: „Közmunkásokkal csökkentenék a munkaerőhiányt a Balatonnál”: „A vendéglátó üzletekben a kötelező szervízdíj bevezetésének ötletét a KISOSZ információi szerint a kisvállalkozók többsége elutasítja, az ötletéről nem volt semmiféle szakmai egyeztetés.”; Népszava 2017. június 7.: „Nagy a munkaerőhiány a Balatonnál”: „A vendéglátó üzletekben a kötelező szervízdíj bevezetésének ötletét a KISOSZ információi szerint a kisvállalkozók többsége elutasítja, Kertész Rezső megjegyezte, hogy a felvetésről nem volt semmiféle szakmai egyeztetés.”; Index 2017. május 22.: „A balatoni vendéglátósok nem szeretnék kötelező szervízdíjat”, és Turizmus Online 2017. május 22.: „A balatoni vendéglátósok ellenzik a kötelező szervízdíjat”: „a Vendéglátó és Turisztikai Szakszervezet ügyvezető elnöke elmondta: a szakszervezet már el is küldte a javaslatot támogató levelét a Magyar Turisztikai Ügynökségnek. A Népszava viszont balatoni vendéglátósokat szólaltatott meg, akik ellenzik a javaslatot. [...]”; Népszava 2017. május 22.: „Nem díjazza a kötelező borraival ötletét”: „A balatoni vendéglátói kör egyértelműen elveti a »kötelező borraival« ötletét.” „A kisvállalkozói kör csípőből elvet minden kötelező előírást» – mondta [...] a Kisosz Somogy megyei társelnöke.”; Magyar Nemzet 2017. május 27–28. 7. oldal: „Alig burkolt áremelés a szervízdíj?»; Magyar Nemzet 2017. május 25.: „A kormány még nem alakított ki álláspontot, de Lázár személyes véleménye szerint nem lenne jó a vendéglátásban a kötelező szervízdíj bevezetése, mert ez dráguláshoz vezetne. A miniszter szerint az éttermi szolgáltatás áfacsökkentése kellene, hogy finanszírozza a pincérek béremelését.” (vö. kormány.hu 2017. május 18.: „A következő évek téje Magyarország függetlenségének megőrzése”: „A szállodaszövetség által javasolt kötelező borraivalót firtató felvetésre azt felelte [Lázár János]: a kezdeményezést a turisztikai ügynökség mérlegeli, de szerinte nem biztos, hogy a kötelező szervízdíj, amelynek nincs hagyománya Magyarországon, minden vendéglátósnak jó lenne.”; kormány.hu 2017. június 1.: „1,7 millió embert sikerült bevonni a kormányzásba”: „A kötelező szervízdíj tervéről a Miniszterelnökség vezetője ismét azt mondta, hogy nem ért egyet az ötlettel, mert szerinte az egyszerű áremelés lenne. Hozzátette, az éttermi áfacsökkentés fedezet lehet az étteremtulajdonosoknak a pincérek béreinek emelésére.”); továbbá: Turizmus Panoráma 2017. június, 6–9. o.: „Vihart vető javaslatok. Kötelező szervízdíj és garantált béremelés”: „A MÉSZ – amelyik 15 évvel ezelőtt szöszölője volt a felszolgálati díj bevezetésének és feltételei kialakításának – nem ért egyet annak kötelezővé tételével, mert az a kisvállalkozások és a vidéki vendéglátás helyzetét rendíti meg, ugyanis a piac nem fogad el ilyen mértékű áremelést.” (9. o.); Turizmus Online 2017. május 10.: „Öt százalékos szállásáfat és kötelező szervízdíjat kér az MSZÉSZ alelnöke”: „a Magyar Szállodák és Éttermek Szövetségének (MSZÉSZ) alelnöke egy szakmai konferencián az egységes, öt százalékos áfakulcs és a kötelező szervízdíj bevezetését kérte a kormányzattól. [...] javasolják kötelező szervízdíj bevezetését januártól minden vendéglátóipari egységre, ennek mértéke 8-15 százalék között lenne.”; Turizmus.com 2017. május 10.: „A turizmus a gazdaság húzóágazata lett”; Turizmus Online 2017. május 11.: „Ez történt a Turizmus és Profit 2017 konferencián”; Népszava 2017. május 11.: „Áfacsökkentésre vár a szállodaipar”; Turizmus.com 2017. május 18.: „Kötelező szervízdíj?” – vö. Turizmus.com 2017. március 23.: „Nyereségesen, mégis fehéren”/.

szerinti elfogadhatatlanságán) a józan ész, a jogállamiság további megcsúfolása lenne, illogikus volna, a „piacot”, a „versenyt” is rombolná, torzítaná, szükségtelenül és aránytalanul korlátozná, a belső piaci szolgáltatásokról szóló, 2006. december 12-i 2006/123/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (a továbbiakban: Irányelv), amely az Európai Unió Hivatalos Lapjának 2006. december 27-i (L 376.) számában jelent meg, rendelkezéseibe is ütközne /ld. pl. Irányelv 15. cikk (2) bekezdés g) pont: „A tagállamok megvizsgálják, hogy jogrendszerük a szolgáltatási tevékenység nyújtására való jogosultságot vagy a szolgáltatási tevékenység gyakorlását az alábbi megkülönböztetésmentes követelmények bármelyikének való megfeleléshez köti-e: [...] g) rögzített legalacsonyabb és/vagy legmagasabb díjtételek, amelyeknek a szolgáltatóknak meg kell felelnie”/.

A 2005 májusi, „a felszolgálói díj bevezetésével összefüggő jogszabályok módosításáról” szóló, Kormány részére készített gazdasági és közlekedési miniszteri, igazságügyi miniszteri előterjesztés(-tervezet), amelynek – abszurd módon és tartalommal – „A” és „B” változata volt, tartalmazta, hogy a kötelező felszolgálási díjat a fogyasztók egyértelműen áremelésként élnék meg, kedvezőtlen idegenforgalmi hatása is lenne, a kötelező díj beavatkozás a piaci folyamatokba is; szó szerint idézve: „Az »A« változat, a szolgáltatás színvonalától, az éttermi áraktól, a piaci körülményektől és lehetőségektől függetlenül is felszolgálói díjat kell fizetni, amelyet a fogyasztók egyértelműen áremelésként élnék meg. Kedvezőtlen idegenforgalmi hatása is van, mert azoknak az üzleteknek, amelyek éves program alapján előre értékesítik szolgáltatásaikat, azokat éppen az idegenforgalmi szezon kezdetén módosítaniuk kell, mely hatással lehet későbbi üzleti kapcsolataikra is. A kötelező díj, beavatkozás a piaci folyamatokba is. Mindezekről az Ágazati Párbeszéd Bizottság egyes tagjaival, a szakmai képviselőkkel is egyeztetést folytattunk, akik éppen az előzőekben leírtak miatt nem támogatnák a felszolgálói díj kötelező bevezetését. A »B« változat a felszolgálói díjat nem tenné kötelezővé, csak megteremtené a lehetőséget arra, hogy az európai gyakorlathoz hasonlóan az üzemeltető felszolgálási díjat állapíthasson meg maximum 10 % mértékben. A »B« változat nem avatkozik be a piaci folyamatokba, az üzemeltető maga dönti el, hogy felszámol-e ilyen díjat vagy sem.” (Előterjesztés 2–3. oldal) – végül is 2005-ben a „B” változat került elfogadásra, akkor 15%-os felső határral, amely határ 2009. október 19-től hatálytalan. Emlékezetem szerint 2005-ben az akkori ellenzék a „felszolgálási díj” intézményének bevezetése ellen felszólalt; a diszkriminációs problémákkal kapcsolatos ellenzéki kifogásokra az akkori miniszterelnök (Gyurcsány Ferenc) válaszként azt mondta, hogy majd más területeken is bevezetik ezen (jelentős kedvezményeket, mentességet tartalmazó) szabályozást, amely – a rossz növelése – hál’ Istennek nem következett be, viszont most az „MSZÉSZ” egy másik rosszal, a kötelezőséggel kopogtat az „ablakon”, illetve a Magyar Turisztikai Ügynökség ajtaján, asztalán, s hogy – a „szakmai” kapcsolódás („találkozás”) „okán” – a „hozzá nem értés”-t, a „kedvezést” (önös-önző érdeket) mennyiben fedi át (el) az újdonsült („új seprűs”) „bizonyítási vágy”, ma még talán talány, a jogalkotóknak, s jogalkalmazóknak – nehogy csapdába essenek – mihamarább megfajított feladvány.

A felszolgálási díj kötelező bevezetését szorgalmazó, fentiekben hivatkozott ez évi kezdeményezés(ek), amennyiben a felszolgálási díj kötelező bevezetésétől várják az említett problémák megoldását, – a felszolgálási díj kötelező bevezetése melletti érvekként, indokolásként – olyan problémákról szólnak, amelyek annyiban egész egyszerűen a mai reguláció alapján orvosolhatók: az üzemeltetők a jelenlegi szabályozás szerint felszámítják a felszolgálási díjat. Ezzel az állam által nem borzoltatják tovább a fogyasztók és mások idegeit, hanem az üzemeltetők maguk viselik döntéseik következményeit, azaz a politikusok nem „ugornak fejest a semmibe”, nem „mozdulnak árnyékra” (alaptalan, fölösleges politikai csatározásoknak és kudarcoknak is kitéve magukat): azon üzemeltetők, akik alkalmazni akarják – a szerintük „üdvöt” hozó – felszolgálási díjat, felszámítják azt, akik pedig másban

látják a reménysugarat, nem követik azt; elvégre a „rendszerátalakítás” utáni harmadik évtizedben például a „MSZÉSZ” is rábízhatná a döntést az érintett üzemeltetőkre, s valóban ne akarja megmondani – a jogalkotó útján – az egyik „vállalkozás” a másikkal, hogy milyen üzlet-, munkadíjazás-, „felszolgálati díj”-politikát folytasson. Az egyértelműen jogellenes, ha a munkáltató (üzemeltető) nem fizeti ki a munkavállalóknak a „külön jogszabályokban meghatározott adókkal és járulékokkal csökkentett” felszolgálati díjat.

A felszolgálati díj intézményét – az alábbiakban foglaltak szerint – dogmatikai, alkotmányos, fogyasztóvédelmi szempontból is elfogadhatatlannak tartom, az állam által történő kötelezővé tételét pedig a reguláció abszurditásának nagyon nagy mértékű növelése körébe sorolnám.

Az alapvető jogok biztosának eljárása

A felszolgálati díj jelenlegi magyar állami szabályozásának és a borraadó adómentességének megsemmisítése érdekében történő Alkotmánybírósághoz való fordulást – tizennyolc oldalas alkotmánybírósági indítványtervezettel – kérve 2016. április 18-án (2016. április 15-én kelt) beadvány érkezett az alapvető jogok biztosához.⁴

Az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala főosztályvezetőjének a – 2016. május 23-i keltezésű, AJB-3480/2016 ügyszámú iratában adott – tájékoztatása szerint az ügyben megkeresték a nemzetgazdasági minisztert, hogy adjon tájékoztatást a panasszal kapcsolatban, amelynek eredményéről hamarosan értesíteni fogják a panaszost. Az alapvető jogok biztosa 2017. január 17-én kelt, AJB-872/2017 ügyszámú iratában válaszolt a panaszra.

---

⁴ Ld. Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.) 24. cikk (2) bekezdés e) pont: „(2) Az Alkotmánybíróság [...] e) a Kormány, az országgyűlési képviselők egynegyede, a Kúria elnöke, a legfőbb ügyész vagy az alapvető jogok biztosja kezdeményezésére felülvizsgálja a jogszabályoknak az Alaptörvénnyel való összhangját;” uo. (3) bekezdés a) pont: „(3) Az Alkotmánybíróság a) a (2) bekezdés b), c) és e) pontjában foglalt hatáskörében megsemmisíti az Alaptörvénnyel ellentétes jogszabályt vagy jogszabályi rendelkezést;” az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CL. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 24. § (1) bekezdés: „(1) Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés e) pontja alapján felülvizsgálja a jogszabályoknak az Alaptörvénnyel való összhangját;” uo. 41. § (1) bekezdés: „(1) Ha az Alkotmánybíróság a 24. § vagy a 25-26. § szerinti eljárásában a hatályos jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességét megállapítja, a jogszabályt vagy jogszabályi rendelkezést teljesen vagy részben megsemmisíti.” (a beadvány részét képező alkotmánybírósági indítványtervezetben mind megjelölve és idézve); ld. még az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbt.) 2. § (3) bekezdés: „(3) Az alapvető jogok biztosja kezdeményezheti az Alkotmánybíróságnál a jogszabályok Alaptörvénnyel való összhangjának felülvizsgálatát, az Alaptörvény értelmezését, valamint a kihirdetéstől számított harminc napon belül az Alaptörvény és az Alaptörvény módosítása megalkotására és kihirdetésére vonatkozó, az Alaptörvényben foglalt eljárási követelmények megtartásának vizsgálatát;” uo. 34. §: „Az alapvető jogok biztosja az Alkotmánybíróságról szóló törvényben meghatározottak szerint az Alkotmánybírósághoz fordulhat.” A beadvány részét képező alkotmánybírósági indítványtervezetben felülvizsgálni és megsemmisíteni kért rendelkezések a következők: a) a felszolgálati díj mértékének megállapításáról, valamint a felszolgálati díj alkalmazásának és felhasználásának szabályairól szóló 71/2005. (IX. 27.) GKM rendelet (a továbbiakban: R.) rendelkezései; b) a termékek eladási ára és egységára, továbbá a szolgáltatások díja feltüntetésének részletes szabályairól szóló 4/2009. (I. 30.) NFGM-SZMM együttes rendelet (a továbbiakban: R2.) 6. § (2) bekezdés „felszolgálati,” szövegrésze; c) a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény (a továbbiakban: Szja tv.) 81. § (5) bekezdése, 1. számú melléklet 4.21. alpontja; d) a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény (a továbbiakban: Htv.) 40/C. § (3) bekezdés b) pontja, 55. § 22. pont a) alpont vonatkozó szövegrésze; e) a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény (a továbbiakban: Tbj.) 4. § k) pont 1. alpontja, 24. § (1) bekezdés a) pontja, 26. § (7) bekezdése; f) a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény (a továbbiakban: Tny.) 22. § (1) bekezdés e) pontja; g) a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény végrehajtásáról szóló 168/1997. (X. 6.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. r.) 14. § (5) bekezdése; h) az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (a továbbiakban: Art.) 31. § (2) bekezdés 28. pontja; i) az önkormányzati adóhatóság hatáskörébe tartozó adók és adók módjára behajtandó köztartozások nyilvántartásának, kezelésének, elszámolásának, valamint az önkormányzati adóhatóság adatszolgáltatási eljárásának szabályairól szóló 37/2015. (XII. 28.) NGM rendelet (a továbbiakban: NGM r.) 8-9. melléklet vonatkozó részei.

Az alapvető jogok biztosa annak ellenére, hogy a beadvány részét képező alkotmánybírósági indítványtervezet a következő szövegrészt magában foglalja: „Álláspontunk szerint a felülvizsgálni és megsemmisíteni kért rendelkezések az Alaptörvény B) cikkének (1) bekezdésével, M) cikkének (2) bekezdésével, XV. cikkének (2) bekezdésével és 18. cikkének (3) bekezdésével ellentétesek, megsértik a fogyasztók megfelelő tájékoztatáshoz való jogát, a jogállamiság (jogbiztonság), a megkülönböztetési tilalom (a jogegyenlőség, a diszkrimináció-mentesség, az egyenlő bánásmód), valamint a »jogforrási hierarchia« tiszteletben tartásának alkotmányos követelményét.”⁵ három oldalas válaszában mindössze az Alaptörvény XV. cikkének (2) bekezdése szempontjából vizsgálódott.⁶

Az alapvető jogok biztosa a következőket írta: „Tisztelt Uram! Köszönöm, hogy megtisztelt a bizalmával és a felszolgálati díjra, valamint a borralaló adómentességére vonatkozó jogszabályi rendelkezésekkel kapcsolatos értelmezési problémájával hozzám fordult. Álláspontja szerint a felszolgálati díj jelenleg hatályos szabályozása és a borralaló adómentessége sérti az Alaptörvény XV. cikkének (2) bekezdése által megfogalmazott megkülönböztetési tilalmát, ezért alaptörvény-ellenes. Beadványában arra kér, hogy forduljak az Alkotmánybírósághoz és kezdeményezzem a kifogásolt szabályozás Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálatát.”; a Nemzetgazdasági Minisztérium válaszában adott tájékoztatás ismertetése után – a 3. oldalon – kifejtve: „A vendéglátás területén adott borralaló adózási szempontból történő megkülönböztetése és a felszolgálati díjra vonatkozó külön szabályozás 2005. október 1-jétől része az adójogi szabályoknak. *A jogalkotói cél a juttatások megkülönböztetésekor részben a vonatkozó európai gyakorlat átvétele volt, részben pedig a turisztikai, vendéglátást ösztönző gazdaságpolitikai céloknak való megfelelés. Az egyenlő bánásmód követelményének a kérdése pedig ebben a vonatkozásban álláspontom szerint azért nem merülhet fel,* mert arról az alkotmánybírósági gyakorlat tükrében csak akkor beszélhetünk, ha a különbségtétel indokolatlan és egyben az emberi méltóság sérelmével jár. Ezen második, konjunktív feltétel – azaz az emberi méltóság sérelme – hiányában hátrányos megkülönböztetés nem állapítható meg. A borralalót megalapozó munkakör (azaz a vendéglátás vagy más szolgáltatási szektor) szerinti különbségtétel pedig objektív alapú megkülönböztetést valósít meg, amely nem kapcsolódik az emberi méltóság alapjogához. Mindezekre tekintettel a kifogásolt jogszabályi rendelkezés Alaptörvénnyel való összhangjának megállapítását az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 24. §-a alapján nem kezdeményezem.”

A Nemzetgazdasági Minisztérium válaszában adott tájékoztatás ismertetéséről szóló – az 1–3. oldalon szereplő – rész, a felvezető szöveget⁷ követően, az alábbiakat tartalmazza:

---

⁵ Az Alaptörvény ezen rendelkezései: „B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.” „M) cikk (2) Magyarország biztosítja a tisztességes gazdasági verseny feltételeit. Magyarország fellép az erőfölénnyel való visszaéléssel szemben, és védi a fogyasztók jogait.” „XV. cikk (2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.” „18. cikk (3) A Kormány tagja törvényben vagy kormányrendeletben kapott felhatalmazás alapján, feladatkörében eljárva, önállóan vagy más miniszter egyetértésével rendeletet alkot, amely törvénnyel, kormányrendelettel és a Magyar Nemzeti Bank elnökének rendeletével nem lehet ellentétes.”

⁶ Vö. Ajb. 37. §: „Ha az alapvető jogok biztosa álláspontja szerint a visszasság valamely jogszabály vagy közjogi szervezetszabályozó eszköz felesleges, nem egyértelmű vagy nem megfelelő rendelkezésére, illetve az adott kérdés jogi szabályozásának hiányára vagy hiányosságára vezethető vissza, a visszasság jövőbeni elkerülése érdekében javasolhatja a jogalkotásra vagy a közjogi szervezetszabályozó eszköz kiadására jogosult szervnél jogszabály vagy közjogi szervezetszabályozó eszköz módosítását, hatályon kívül helyezését vagy kiadását, illetve a jogszabály előkészítőjénél jogszabály előkészítését. A megkeresett szerv állásfoglalásáról, illetve esetleges intézkedéséről hatvan napon belül értesíti az alapvető jogok biztosát.”

⁷ „A beadványában kifejtett érvekkel összefüggésben a következőkről szeretném tájékoztatni. A panasszal érintett problémakör alapos áttekintése érdekében megkerestem a Nemzetgazdasági Minisztériumot. A Nemzetgazdasági Minisztérium válaszában az alábbiakról tájékoztattott.”

„A jelenlegi szabályok szerint a borraaló adózása alapvetően kettéágazik: a vendéglátásra vonatkozó speciális szabályok mellett az összes többi esetre az adózási szabályok külön nem térnek ki. Ennek megfelelően a hatályos adójogszabályok szerint a borraaló adózása nem egységes, eltérő szabályozás érvényesül a vendéglátáson belül és a vendéglátás területén kívül (pl. töltőállomáson, fodrásznál stb.) adott borraalóra. A borraalót gyakran összetévesztik az ún. felszolgálati díjjal, azonban a két fogalom nem ugyanaz. A borraalóval a szolgáltatással való megelégedettséget szokás kifejezni, míg a felszámításra kerülő felszolgálati díjat (szervízdíjat) a számla tartalmazza (hazánkban általában 10%-os mértékben). A felszolgálati díjat a munkáltatónak tovább kell adnia a munkavállalók részére, ugyanakkor a felszolgálati díj felszámítása nem zárja ki a borraaló adhatóságát. Fontos megjegyezni, hogy a borraaló összege nem szerepel sem a nyugtán, sem a számlán, ezzel ellentétben a felszolgálati díjat a számlán, nyugtán elkülönítetten kell szerepeltetni.

A borraaló

A borraaló olyan jutalmul kapott összeg, amit a vásárló, fogyasztó önkéntes elhatározásából, szokásjogi alapon abban az esetben ad, amikor elégedett egy szolgáltatással. Két alapvető típusa különböztethető meg, egyrészt közvetlenül a fogyasztótól kapott borraaló, másrészt a munkáltató által visszaosztott borraaló összege.

A munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 52. § (2) bekezdése szerint a munkavállaló a munkáltató előzetes hozzájárulása nélkül harmadik személytől díjazást a munkaviszonyban végzett tevékenységére tekintettel nem fogadhat el, vagy nem köthet ki. Ilyen meghatározott díjazásnak minősül minden olyan vagyoni értékű szolgáltatás, amelyet harmadik személy a munkáltatót megillető szolgáltatáson felül a munkavállalónak nyújt.

A munkavállaló tehát akkor fogadhat el borraalót, ha azt a munkáltató előzetesen engedélyezte. Az engedélyezésre formakényszer az Mt. nem határoz meg, így arra akár szóban, akár a munkáltatónál már kialakult gyakorlat alapján is sor kerülhet, nem szükséges azt írásba foglalni. Lényeges kitétel ugyanakkor, hogy a munkavállaló bére nem csökkenthető olyan indoklással, hogy egyéb juttatásban is részesül.

A vendéglátáson kívüli területeken közvetlenül a fogyasztótól kapott borraaló

A személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Szja törvény) 1. számú melléklet 7.2 pontja szerint egyes tevékenységekhez kapcsolódóan adómentes a magánszemély részére más magánszemély(ek) által ingyenesen vagy kedvezményesen juttatott (fizetett) vagyoni érték; *nem alkalmazható* e rendelkezés, ha a juttatás (a fizetés) a magánszemély vagy más által teljesített termékértékesítésre (vagyoni érték átengedésére), *szolgáltatásnyújtásra tekintettel vagy azzal összefüggésben történik* (így különösen nem adómentes a magánszemély által, hálapénz címén megszerzett vagyoni érték).

A fenti előírásra tekintettel a vendéglátáson kívüli területeken közvetlenül a fogyasztótól kapott borraaló az Szja törvény szerint *adóköteles jövedelem*, tekintettel arra, hogy ugyan adómentes a magánszemély részére más magánszemélytől kapott vagyoni érték, de ez a szabály nem alkalmazható többek között akkor, ha a juttatás szolgáltatásnyújtásra tekintettel vagy azzal összefüggésben történik. A borraalót jellemzően a kapott szolgáltatással való elégedettség kifejezéséeként, ellenszolgáltatás jelleggel szokás adni, így a borraalóra nem alkalmazható az adómentes szabály.

Ebből következően *a vendéglátáson kívüli területeken közvetlenül a munkavállalónak nyújtott borraaló a magánszemély adóköteles jövedelme*, amely után 15% személyi jövedelemadó és 27% egészségügyi hozzájárulás fizetési kötelezettség keletkezik. Ebben az esetben a megállapított jövedelem 78%-át kell jövedelemként figyelembe venni. Ha egyéni

vállalkozó kap borraivalót, akkor azt az egyéni vállalkozói bevételként kell bevallania és figyelembe vennie.

A vendéglátás területén kapott borraivaló

A vendéglátás területén közvetlenül a fogyasztótól kapott borraivaló

Az Sza törvény 1. számú melléklet 4.21 pontja alapján egyes tevékenységekhez kapcsolódóan *adómentes a vendéglátó üzlet felszolgálójaként a fogyasztótól közvetlenül kapott borraivaló*. A vendéglátó üzlet felszolgálójaként a fogyasztótól közvetlenül kapott borraivaló tehát olyan adómentes jövedelem, amelyet a magánszemélynek akkor sem kell bevallania, ha egyébként más jövedelme is van.

A társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény (a továbbiakban: Tbj.) 4. § k) pont 1. alpontja szerint járulékalapot képező jövedelem a felszolgálati díj, *a vendéglátó üzlet felszolgálójaként a fogyasztótól közvetlenül kapott borraivaló*. Ugyanakkor a Tbj. 24. § (1) bekezdés a) pontja alapján a foglalkoztatott nem fizet nyugdíjjárulékot, valamint egészségbiztosítási- és munkaerőpiaci járulékot a borraivaló után.

A Tbj. 26. § (7) bekezdése alapján *a vendéglátó üzlet felszolgálója a fogyasztótól közvetlenül kapott borraivaló után 15% nyugdíjjárulékot fizethet*. A vendéglátó üzlet felszolgálója a borraivaló után fizethető járulékot a személyi jövedelemadóról benyújtott bevallásában vallja be, a bevallás benyújtására előírt határidőig fizeti meg, továbbá a bevallásában adatot szolgáltat a 15% nyugdíjjárulék alapjáról és összegéről.

A munkáltató által visszaosztott borraivaló

A munkáltató által visszaosztott borraivaló esete jellemzően akkor merül fel, ha a szolgáltatást igénybe vevő magánszemély bankkártyával teljesíti a vételárat, és a vásárló a tényleges vételártól magasabb összeget fizet elégedettsége kifejezéséeként. Megvalósulhat természetesen úgy is, ha a felszolgálók által készpénzben kapott borraivaló a szolgáltató (munkáltató) kasszájába kerül. Mindkettő esetben a borraivaló a cég bevételének minősül. Az így befolyt borraivalót a munkáltató a munkavállalók között valamilyen szempont alapján újra feloszthatja, ez a kiegészítés azonban már *a munkavállaló jogviszonyának megfelelően (jellemzően munkabéreként) adó- és járulékköteles jövedelem*.

A felszolgálati díj

A szervízdíj, felszolgálati díj a szolgáltatás keretében eladott termékek (ételek, italok) ellenértékén túl a kiszolgálásért külön felszámított tétel az alábbiak szerint.

A felszolgálati díj mértékének megállapításáról, valamint a felszolgálati díj alkalmazásának és felhasználásának szabályairól szóló 71/2005. (IX. 27.) GKM rendelet meghatározása szerint felszolgálati díj a kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvény (a továbbiakban: a kereskedelemről szóló törvény) 2. §-ának 30. pontja szerinti vendéglátás keretében a vendégek felszolgáló közreműködésével történő kiszolgálásáért felszámított külön díj. A kereskedelemről szóló törvény szerint vendéglátás a kész- vagy helyben készített ételek, italok jellemzően helyben fogyasztás céljából történő forgalmazása, ideértve az azzal összefüggő szórakoztató és egyéb szolgáltató tevékenységet is.

A felszolgálati díj mértéke jelenleg nincsen jogszabályban meghatározva, jellemzően a vendéglátóegység vezetője határozza meg annak mértékét és összegét. A felszolgálati díjat a fogyasztó részére adott számlán, nyugtán elkülönítetten kell feltüntetni. A felszámított felszolgálati díjat havonta kell a vendéglátásban közvetlenül – az üzletben – közreműködőknek kifizetni. A kifizetésnek meg kell egyeznie a felszolgálati díj befolyt összegének adókkal és járulékokkal csökkentett hányadával.

A felszolgálati díj közreműködők közötti felosztásának szabályairól, arányáról az üzemeltetőnek – ha a munkahelyen munkavállalói érdek-képviselői szervezet működik – az érdekképviselői szervezettel kell írásban megállapodnia. Ha a munkahelyen munkavállalói érdek-képviselői szervezet nem működik, a felszolgálati díj felosztásának arányáról az üzemeltetőnek a közreműködőkkel kell írásban megállapodnia.

Az Szja törvény 1. számú melléklet 4.21. pontja alapján egyes tevékenységekhez kapcsolódóan adómentes a magánszemély által külön jogszabály szerint felszolgálati díj címen megszerzett bevétel. Vagyis a magánszemélynek (felszolgálónak) *nem keletkezik személyi jövedelemadó fizetési kötelezettsége a felszolgálati díj után.*

A Tbj. 4. § k) pont 1. alpontja szerint járulékalapot képező jövedelem a felszolgálati díj, a vendéglátó üzlet felszolgálójaként a fogyasztótól közvetlenül kapott borralaló. Ugyanakkor a Tbj. 24. § (1) bekezdés a) pontja alapján a foglalkoztatott nem fizet nyugdíjjárulékot, valamint egészségbiztosítási- és munkaerőpiaci járulékot a felszolgálati díj után.

A Tbj. 26. § (7) bekezdése alapján a felszolgálati díj után a foglalkoztatott – a foglalkoztatott helyett – *15% nyugdíjjárulékot fizet*, míg a foglalkoztatott nem fizet nyugdíjjárulékot, valamint egészségbiztosítási- és munkaerőpiaci járulékot.”

Az alapvető jogok biztosja válaszána reflexiója, a szabályozás kritikája

Az alapvető jogok biztosja tehát az Alaptörvény B) cikkének (1) bekezdése, M) cikkének (2) bekezdése és 18. cikkének (3) bekezdése, *a jogállamiság (jogbiztonság), a fogyasztók megfelelő tájékoztatáshoz való joga és a „jogforrási hierarchia” tiszteletben tartásának alkotmányos követelménye szempontjából* – a beadványban foglaltak ellenére – *nem vizsgálódott*, amely véleményem szerint *elfogadhatatlan*.

Különösen érdekes ezek után az alapvető jogok biztosja válaszána utolsó mondatát olvasni: „Őszintén remélem azonban, hogy tájékoztatásom segítségére szolgál, és a jövőben is állok rendelkezésére minden olyan ügyben, amelynek vizsgálatára az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény feljogosít.”

Ahhoz, hogy a tisztelt Olvasó eldönthesse, az alapvető jogok biztosjának tájékoztatása, benne a Nemzetgazdasági Minisztérium tájékoztatása mennyire tudott segítségül („nóvummal”) szolgálni a panaszosnak, a terjedelmi keretekre tekintettel itt csak utalok a beadvány részét képező alkotmánybírósi indítványtervezet Indokolásának B) részére („Az indítványozói álláspont kifejtése”);⁸ vagyis a fentieket követően érdemesnek tartom újfent megnézni közelebből, hogy – a panaszos szerint – milyen problémák vetődtek fel a szóban forgó regulációval kapcsolatban.⁹

A hivatkozott írásaimban foglaltak konklúziójaként véleményem szerint elmondható, annak ellenére, hogy a jogalkotó megkülönbözteti a felszolgálati díjat a borralalótól, a felszolgálati díj a vendéglátás komplexitásától, sajátos szolgáltatási jellegétől, igaz vendégszeretetétől¹⁰ igen távol esik (különösen, ha az azzal kapcsolatos tájékoztatás¹¹ elmarad vagy hiányos). Ha a „felszolgálati díj” a munkavállaló jussa, akkor az a munkáltató által fizetendő munkabér körébe tartozik; ha pedig nem, akkor az a vendég döntésétől függ.

A teljesítménybér (a forgalom utáni díjazás), illetve egy részének bruttó díjon kívülre helyezésével, a díjazás egy részének a vendég számára történő számszerű megjelenítésével a szolgáltatás tartalmából egyre inkább eltűnik, kikerül az emberi, ami nem ölt testet a felszolgálati díjban, hanem „semmivé”, a szolgáltatás „ürességévé” válik, mert az csak pénz,

⁸ Az alapvető jogok biztosja válaszána minden mondatát a fentiekben szó szerint idéztem; a beadvány részét képező alkotmánybírósi indítványtervezet 1–2. oldalát, kérelmet magában foglaló részét és Indokolásának A) részét (ld. 3–4. lábjegyzet) az előzőekben ugyancsak ismertettem.

⁹ Ld. Hámori (2016); Hámori (2017).

¹⁰ Ld. Hámori (2003, 14–18), vö. uo. (19–21).

¹¹ Ld. R.2. 6. § (2) bekezdés, Fgytv. 14. § (3)–(4) bekezdés.

dolog, ami a fizikai rend részét képező létező pusztán. Az ember, így a vendég is azonban ennél jóval többre vágyik, az igazi, emberi, azaz szeretetteljes, önzetlen magatartásra (még akkor is, ha a munkavállaló természetesen díjazásban részesül¹²), melyet a felszolgálati díj csak beárnyékol, kiüresít, a visszterhességet hangsúlyozza mind a vendég, mind a munkavállaló számára, s ez károsan visszahat a társadalomra is (az emberek egyre inkább a pusztá érdek, haszon rabságában élnek), már a vendéglátós is egyre kevésbé igaz vendéglátós, aki önmagáért szereti a másik embert,¹³ a vendéget, hanem mindinkább a pénzéért szereti, sőt, előbb-utóbb már nem is őt, hanem a pénzt, csak a pénzt szereti, – és a csúszós lejtőn, ki tudja, hol áll meg – a „jogalkotó” is.

Véleményem szerint – a hivatkozott írásaimban¹⁴ részletesen kifejtett okok miatt – a felszolgálati díj szabályozása¹⁵ és a borraivaló szóban forgó adómentessége sérti az Alaptörvény XV. cikkének (2) bekezdésében megfogalmazott megkülönböztetési tilalmat,¹⁶ ezért alaptörvény-ellenes,¹⁷ a jogalkotó által hatályon kívül helyezendő, illetve az Alkotmánybíróság által megsemmisítendő; az *értelmezési és tájékoztatási problémák* pedig az Alaptörvény B) cikkének (1) bekezdése és M) cikkének (2) bekezdése, valamint 18. cikkének (3) bekezdése alapján is aggályosak, s ekként ugyancsak orvoslásra szorulnak.¹⁸

Összegzés, javaslatok

1. Az *alapvető jogok biztosa* az Alaptörvény B) cikkének (1) bekezdése, M) cikkének (2) bekezdése és 18. cikkének (3) bekezdése, a *fogyasztók megfelelő tájékoztatáshoz való joga*, a jogállamiság (*jogbiztonság*) és a „*jogforrási hierarchia*” tiszteletben tartásának *alkotmányos követelménye* szempontjából a panaszos által megfogalmazott „*értelmezési és tájékoztatási problémákkal*” *nem foglalkozott*; e tekintetben *adós* maradt; a panasszal érintett problémakört nem tekintette át alaposan, illetve azt – a válaszából következően – nagyrészt át sem tekintette, az Alaptörvény XV. cikkének (2) bekezdésén túl a *Nemzetgazdasági Minisztérium rendkívül „szikár” tájékoztatási szintjén rekedt*, ami elfogadhatatlan.

2. A panasz a borraivaló adózásának „*kettéágazásáról*” is szól; a beadvány részét képező alkotmánybírósági indítványtervezet – pontos jogszabályhely-megjelölésekkel – a nemzetgazdasági minisztériumi tájékoztatás vonatkozó részeit is tartalmazza.

¹² Hisz' jár a munkásnak a bére (ld. pl. Lev 19,13; vö. pl. MTörv 24,14-15; Tób 4,14; Lk 10,7; Jak 5,4).

¹³ Ld. Hámosi (2010, 86).

¹⁴ Ld. Hámosi (2017).

¹⁵ Ld. R., R2. 6. § (2) bekezdés „felszolgálati,” szövegrész, Szja tv. 81. § (5) bekezdés, 1. számú melléklet 4.21. alpont, Htv. 40/C. § (3) bekezdés b) pont, 55. § 22. pont a) alpont vonatkozó szövegrész, Tbj. 4. § k) pont 1. alpont, 24. § (1) bekezdés a) pont, 26. § (7) bekezdés, Tny. 22. § (1) bekezdés e) pont, Korm. r. 14. § (5) bekezdés, Art. 31. § (2) bekezdés 28. pont, NGM r. 8-9. melléklet vonatkozó részek.

¹⁶ „A megkülönböztetés tilalma arra vonatkozik, hogy a jognak mindenkit egyenlőként (egyenlő méltóságú személyként) kell kezelnie, azaz az emberi méltóság alapjogán nem eshet csorba, azonos tisztelettel és körültekintéssel, az egyéni szempontok azonos mértékű figyelembevételével kell a jogosultságok és kedvezmények elosztásának szempontjait meghatározni.” [pl. 9/1990. (IV. 25.) AB határozat, Indokolás IV.; 21/1990. (X. 4.) AB határozat, Indokolás III.].

¹⁷ Vö. pl. 9/1990. (IV. 25.) AB határozat, Indokolás IV.; 21/1990. (X. 4.) AB határozat, Indokolás III., V., XI. („[...] az Alkotmány 70/A. §-ában foglalt jogegyenlőség [...] elv nemcsak a természetes, hanem a jogi személyekre is vonatkozik.”); 7/1991. (II. 28.) AB határozat, Indokolás IV. 5. (vö. uo. 4.); 34/1992. (VI. 1.) AB határozat, Indokolás III. 4-5.; 54/1992. (X. 29.) AB határozat, Indokolás III.; 61/1992. (XI. 20.) AB határozat; 881/B/1991. AB határozat, Indokolás III.; 54/1993. (X. 13.) AB határozat, Indokolás II. 2-3.; 35/1994. (VI. 24.) AB határozat 1., Indokolás III. 2., 5., és Dr. Sólyom László alkotmánybíró párhuzamos indokolása; 59/1995. (X. 6.) AB határozat, Indokolás II. 3.3.; 68/1997. (XII. 29.) AB határozat, Indokolás III.; 27/1999. (IX. 15.) AB határozat, Indokolás IV. 2.

¹⁸ A beadvány részét képező alkotmánybírósági indítványtervezet utolsó mondata: „A fentiek alapján kérem a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy a kifejtettek szerint állapítsa meg az ezen indítvánnyal támadott rendelkezések alaptörvény-ellenességét és azokat semmisítse meg.”

3. A beadványból látható, hogy a panaszos nem téveszti össze a borralalót a felszolgálati díjjal; a „betűket” a megfogalmazott, de meg nem válaszolt „*értelmezési és tájékoztatási problémák*”, a panasz megfelelő, teljeskörű megválaszolására kellett volna fordítani; a fentiek alapján elmondható, hogy *az alapvető jogok biztos* számos beadványrészrel a válaszában nem foglalkozott, ami pótlendő.

4. *Helytelen*, hogy a „tájékoztatás”, a válasz a „szervízdíjat”, a „szervízdíj” szót is tartalmazza; a Nemzetgazdasági Minisztériumnak és az alapvető jogok biztosának is – miként a vendéglátó üzletek üzemeltetőinek is – a szabályozás szerint a „*felszolgálati díj*” megnevezést kell használniuk; a dezinformációt, a „zavaros”, megtévesztő, nem egyértelmű, nem világos – gyakorlatban elterjedt – megnevezés(eke)t meg kell szüntetni.

5. Ugyanígy „*túlásnak*” tartom a borralaló vonatkozásában „szokásjogi alap”-ról beszélni; legfeljebb szokásról lehet szó.

6. Az R. tervezete vonatkozásában is utaltam rá, *elfogadhatatlan*, hogy a jogalkotó, vagy akár a jogalkalmazó „a vonatkozó európai gyakorlat átvételé”-ről szóljon úgy, hogy *nem jelöl meg konkrét jogszabályhelyeket*. Magyarországon is, 2005. október 1. előtt is alkalmaztak „felszolgálati díj”-at, „szervízdíj”-at, „couvert”-díjat, „teríték”-díjat: jogellenesen!¹⁹ A „nagy Nyugaton” is tapasztalhattunk jogsértést: például a vendéglátó üzletben nem adtak számlát, nyugtát.

7. A „*turisztikai, vendéglátást ösztönző gazdaságpolitikai céloknak való megfelelés*” (és az általam ugyancsak említett, idézett egyéb szándék) pedig szintén *nem „mindenható”*, nem határtalan! A jogalkotónak és a jogalkalmazónak, így az alapvető jogok biztosának is, *bele kell mennie* azokba a „*jogértelmezési és egyéb problémák*”-ba, a *jogbiztonság alkotmányos követelménye*, a *fogyasztók védelme* szempontjából is, amelyek a beadványban és a fentiekben, véleményem szerint részletesen kifejtve, kellően megindokolva előtte heverték, s fekszenek.

8. *Az egyenlő bánásmód követelményének a kérdése* tekintetében hangsúlyozom: ha a beadványban (annak lábjegyzeteiben is) foglaltak szerinti, jelentős közelségben megnézzük, megvizsgáljuk a problémákat, az indokolatlan különbségtétel és egyben az emberi méltóság sérelme nem vetődik el olyan „prózaian”, mint az alapvető jogok biztosának válaszában; túl azon, hogy a *megkülönböztetés* a kifejtettek szerint nemcsak a „borralaló”, hanem a „felszolgálati díj” vonatkozásában is fennáll, az ismertett *jogértelmezési problémák* tükrében, az „*üzlet*” valamennyi munkavállalójának jussa a felszolgálati díj (nemcsak a „felszolgáló” munkakörben foglalkoztatottaknak), nehezen indokolható meg, például, hogy míg a vendéglátó üzlet munkavállaló könyvelőjének, takarítójának „felszolgálati díjas” kedvezménye, mentessége van, és az említettek szerint a munkáltatónak is, addig a nem vendéglátó vállalkozások ugyanazon munkakörben foglalkoztatott munkavállalói és ezen utóbbiak munkáltatói mindettől elesnek, a „*barman*” munkakörben foglalkoztatott munkavállaló *ugyanabban a „szolgáltatási szektor”-ban (szintén a „vendéglátás”-on belül) van*, mint a „felszolgáló”, sőt ugyanabban az „üzlet”-ben, az előbbi fogyasztótól közvetlenül kapott borralalója azonban nem adómentes, mert nem felszolgálóként kapta, hanem barmanként, miközben akár maga szolgálta fel a koktélt, de ugyanígy „*nehezen követhető*” a szállodai recepció eseté is; tehát nem csak a „vendéglátás és más szolgáltatási szektor” szerinti különbségtételről van szó, hanem a „vendéglátás”-on belüli megkülönböztetésről is. Ha valaki nem érzi legalább az ugyanabban a szolgáltatási szektorban foglalkoztatott, vendéget kiszolgáló munkavállalók emberi méltóságának sérelmes érintettségét, az lehet, hogy nem gondolt bele mélyebben a szóban forgó kedvezményben, mentességben nem részesülő emberek sértettségébe, hátrányos megkülönböztetésébe.

---

¹⁹ Hámori (2003, 18–21).

9. S végül, „hab a tortán”, avagy a „söralátét”: a 16SZJA jelű bevallás 09-es lapjának I. része *megettévesztően* „A vendéglátó üzlet felszolgálójaként a fogyasztótól közvetlenül kapott borralaló után a nyugdíjjárulék kötelezettsége” címet viseli, „A borralalót terhelő 15%-os nyugdíjjárulék összegé”-ről szól (mintha azt fizetni kellene); e megettévesztést a „söralátét” (általam kinyomtatott formájában) háromszáznegyvennyolc oldalas Útmutatója „helyre teszi” ugyan, mert (a vonatkozó részében, a 176. oldalon) tartalmazza, hogy: „Ezeket a sorokat csak abban az esetben kell kitöltenie, ha Ön vendéglátó üzlet felszolgálójaként a fogyasztótól közvetlenül kapott borralaló után kíván 15%-os nyugdíjjárulékot fizetni.” (a 280. sorhoz: „Ebbe a sorba a borralaló címén kapott teljes összeget írja be akkor, ha ezen összeg után 15%-os mértékű nyugdíjjárulékot kíván fizetni.”), azonban helyes lenne, ha a 09-es lap (az Útmutatóhoz képest a „fő dolog”) is ezt tükrözné,²⁰ mert ez van összhangban az idézett törvényi szabállyal, és noha van Útmutató, azért a „söralátét” *se legyen megettévesztő*.

Irodalom

Hámori A. (2017): A felszolgálási díj szabályozásáról az alapvető jogok biztosának eljárása kapcsán. *Debreceni Jogi Műhely*, 1-2. (57655 leütés; DOI 10.24169/DJM/2017/1-2/3; www.debrecenijogimuhely.hu; kinyomtatva 19 o.)

Hámori A. (2016): A felszolgálási díj és a fogyasztók védelme. *Közjogi Szemle*, 3. 49–58. o.

Hámori A. (2010): *A vendéglátás etikája*. Bodnár Bt., Budapest, 86. o.

Hámori A. (2003): *A vendéglátás fogyasztóvédelmi jogi szabályozása*. Label Kft., Budapest, (328 o.) 18–21. o.

---

²⁰ Ld. pl.: „A vendéglátó üzlet felszolgálójaként a fogyasztótól közvetlenül kapott borralaló után fizethető nyugdíjjárulék” cím, „A borralaló után fizethető 15%-os nyugdíjjárulék összegé”-ről szólva.